

Domaći prijatelji

Pazite
na
naslov!

„GRAMOFON“

Centrala za splošno gramofonijo
A. RASBERGER, LJUBLJANA

(v palači Pokojninskega zavoda)

Miklošičeva cesta šte. 34

(v neposredni bližini glavnega kolodvora)

priporoča svojo bogato zalogo samo
prvovrstnih gramofonov in električno
posnetih gramofonskih plošč.

Specialna trgovina.

Samo preizkušeno, kvalitetno blago. —
Kataloge aparatov in sezname plošč pošiljamo
interesentom zastonj.

Lastna delavnica za mehaniko in popravilo
vseh vrst gramofonov in drugih aparatov.

SALDA-KONTE
ŠTRACE — JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE — MAPE
KNJIŽICE ZA ODJEMALCE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

**KNJIGOVEZNIKA
K. T. D.**

V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA ŠTEV. 6
(II. NADSTROPJE)

„PROJA“ terpentinska krema daje usnju lep blesk ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

Backin

Dr. Oetkerjev:
pecilni prašek,
vanilijev sladkor,
puding, kreme in
šartlji so najboljši!

Nova izdaja!
„Šolska knjiga“ (v
nemškem jeziku)
cena Din 15.—.

Dr. Oetkerjevi recepti:
Izdaja „P“, gratis,
„ „F“, ilustrirane
receptne knjige
(v nemškem jeziku),
ki jih dobivate pri
Vašem trgovcu, če
pa ne, pa direktno
pri

Dr. A. OETKER,
d. z o. z., Maribor
Priložite Din 5.— v
znamkah.

Naročnina samo za «Domačega prijatelja» je letno Din 40.—, polletno pa Din 21.—. Ameriški naročniki naj pošljejo v priporočenem pismu 2 dolarja. Posamezna številka stane Din 7.—. Izdajata konzorcija revij «Domači prijatelj» in «Naš obzor».

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravo urednik Emil Podkrajšek. Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani (predstavnik Miroslav Ambrožič) — vsi v Ljubljani.

Uredništvo in uprava sta v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 13, pritl.

Vse naše cenjene čitatelje prosimo, da nam po položnici, ki smo jo priložili prvi številki, takoj nakažejo naročnino za obe reviji Din 60.—. Kdor ne namerava naročiti, ta naj na ovitek zapiše: «Ne naročim!» in lista tekom treh dni vrne pismonoši, sicer je dolžan plačati naročnino. Vse naše cenjene naročnike pa prosimo, da pokažejo naši reviji svojim prijateljem in znancem in nam sporoče njih naslove, da jim bomo poslali oba lista na vpogled. — Kdor prejme pomotoma dva izvoda, naj drugi izvod odda svojemu znancu.

Vsebina 2. številke „Domačega prijatelja“.

Ivan Lah: Borba za vnuka. — Maurice Decobre: Nina je odšla na ples. — Gustav Strniša: Ciganka. — Mirko Kunčič: Ubito stremljenje. — Frederic Mauzens: Živa blagajna (prev. dr. Anton Debeljak). — P. K—n: Pogovor o novih knjigah. — Klubund: Krog s kredo. — Olika, odsev srčne kulture. — Praktični nasveti. — Sanje, razlaganje sanj in prerokovanje. — Smešnice.

Vsebina 2. številke „Našega obzora“.

Gabriela Preissova: Piščalka (prev. Ivan Podgornik). — Pračlovek. — P. N. B.: Prvi polet neletalca. — Radio. — Ročno delo. — Izrezovanje iz papirja. — Delo mladih sotrudnikov. — Podkorenska pisma. — Za kratek čas.

Naslovna stran je delo slikarja-grafika E. Justina.

V lekarnah,
drogerijah
in kjer so
vidni
plakati.

Tvornica kemičnih in farmacevtskih preparatov

Ph. Mr. J. Kolař, Ljubljana VII.

Priporoča cenjenemu občinstvu:

CHOLETHESAN proti žolčnim kamnom.

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg števil. 15

DEŽNIKI

Na malo! Ustanovljeno leta 1839. Na veliko!

PLAŠČ

Iz dobrega meltona v vseh barvah 268 Din,
iz modernega meliranega sukna 320 Din,
iz finega velourja 780 Din, obleka iz mod-
nega flaneta 90 Din, iz mod- rne oljene
tkanine 300 Din, dunajska konfekcija
550 Din, trpežno volneno krilo 48 Din,
fino ševit krilo 72 Din, moderno volneno
90 Din, krasna flanel bluza 41 Din, velour
64 Din, dekliška parhent obleka 38 Din,
deklišk sukn. pašč 145 Din, vse v krasni
izdelavi, solno in dobro blago, **razpro-
daja veietrgovina:**

R. Stermecki, Celje 83, Slov.

Pišite takoj po veliki novi ilustrovani cenik
z več 1000 slikami. Kar ne ugaja, se za-
menja ali vrne denar. Naročila čez 500 Din
poštnine prosto.

KLIŠEJE

VSEH VRST, ČRTNE IN AVTOTI-
PIJE, IZDELUJE PO PREDLOŽENIH
RISBAH, PEROPISIH IN SLIKAH ZA
NAVADEN TISK ALI ZA FINEJŠO IZ-
VEDBO V ENI ALI VEČ BARVAH
TOČNO PO NAROČILU IN V NAJ-
KRAJŠEM ČASU PO NIZKIH CENAH

JUGOGRAFIKA, LJUBLJANA

TISKOVNA IN ZALOŽNA DRUŽBA Z O. Z.

SV. PETRA NASIP 23.

DOMAČI PRIJATELJ

ILUSTRIRANA DRUŽINSKA REVIJA

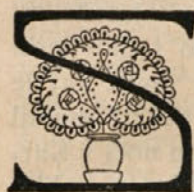
LETO III.

FEBRUAR 1929.

ŠTEV. 2.

Ivan Lah:

Borba za vnuka

o povesti, ki jih je zelo težko pripovedovati. Nam je pravil to povest prijatelj v veseli družbi, ko se je božič pomikal na novo leto.

«Mislim, da je bilo to moje najtežje potovanje, kar sem jih napravil», je pripovedoval. «Vrnil sem se kot nadporočnik z vojne, zbit in izmučen. Posrečilo se mi je priti iz Rusije ravno v zadnjem času, preden so se meje zaprle. Kdo se ne spominja tiste negotove vožnje, ki smo jo morali prestati vsi, ko smo se vračali z različnih front. Moja prva pot je bila domov. Našel sem mater v obupu, kajti moj brat je padel v Romuniji in pri hiši ni bilo gospodarja. Pravili so, da je bil težko ranjen v nogo in da je... No, to ni važno. Imel je doma prevzeti posestvo in ni dvoma, da bi bil dober gospodar. Tem večja je bila materina žalost. 'Kaj naj storimo sedaj?' je tarnala, 'ti pojdeš v službo, in doma ne bo nikogar.'

Povem vam, da me je trenutno obšla misel, da bi poslal k vragu vse svoje šole in doktorate in se poprijel gospodarstva na domu. Sit sem bil sveta in njegove kulture, vojne in pisarije, lepo bi si odpočil tu na svežih domačih poljanah. Toda mati ni bila s tem zadovoljna.

«Študiral si,» je rekla, «in gospod je gospod, še nikoli ni bil dober kmet. Tudi bo Jugoslavija potrebovala dobrih uradnikov. Čemu bi zavrgel, kar je stalo toliko denarja...»

Videl sem, da ima prav, in ves večer je prešel v tistih navadnih pogovorih, ki se pleto pri nas na kmetih med materami in sinovi, ko se vrnejo s sveta in se jim zdi, da bi si imeli silno mnogo povedati, v resnici pa govore o popolnoma navadnih stvareh. Šele po večerji se je začel pogovor druge vrste. Mati je bila pri tem mirna in resna. V rokah je držala dve

zmečkani pismi, pisani z okorno nemško pisavo.

«To preberi, pa boš videl, da je res,» je rekla in mi dala pismi. Videl sem, da je obe pismi pisala trda kmetiška ženska roka. Takoj mi je bilo vse jasno. Ni dvoma: brat je zapustil otroka, ko je služil v Judenburgu. «Meni se zdi poštena,» je rekla mati, «povpraševala sem pri drugih, pa nisem mogla nič natančnejšega izvedeti. Saj so se tudi pri nas dogajale take reči, ko so šli proti Italiji.» In pripovedovala je zgodbe, ki so se dogajale v vasi in okolici, ko so čete dalje časa prebivale v kraju.

Spomnil sem se na dogodke v Galiciji, Rusiji in Ukrajini in sem videl, da je življenje povsod čudna sila, ki zmaguje nad človekom in smrtjo, in je tem silnejše, čim bolj divja okrog njega vihar.

«Ponj pojdeš,» je rekla mati naenkrat resno in odločno. «Ne maram, da bi bil Nемец, Jugoslovan naj bo! — Če je res, kar dekle piše, je naš in ne maram, da bi se naša kri izgubljala v tujem svetu.»

Ostrmel sem nad to odločnostjo, toda pomisliti je treba, da je bilo to pred desetimi leti, v prvih dneh naše narodne države. Tudi moja mati je podpisala deklaracijo in ne z majhnim ponosom. Bila je tip prave gorenjske matere; trda in odločna na zunaj, a mehka in nežna v duši. In takrat tista jugoslovanska vera, dragi moji, ni bila samo beseda, bila je resnica in rekel bi skoraj fanatizem. Prej nisimo poznali nič takega. Zgodovina nas ni vzgojila v odločnosti. A tedaj se je zdelo, da bi bile naše ženske zmožne dejanj, ki jih poznajo samo junaški narodi. Od juga so prihajala slaba poročila. Italijani so prodirali v deželo in število beguncev se je vsak dan množilo. Videl sem, kako jo je to bolelo.

„In kaj bo na Koroškem,“ je izpraševala, „kaj res nimamo vojske, da bi zasedli Celovec?“

Vedel sem, da je naša usoda v tujih rokah. To je bila doba, ko so vsi anektirali. Italijani naše kraje, mi koroške in štajerske — o, da smo jih premalo! — in drugi druge, kar je kdo smatral za svoje. In v tem času naj bi ona pustila svojega vnuka, ki se je rodil na tuji zemlji.

„Ponj pojdeš,“ je rekla, „naslov je tu, ne bo ti ga težko najti, in dekle pravi, da ji je v nadlego.“ Pomislil sem. Res ni mi bilo do potovanja. Bil sem še utrujen od dolgega pota. Toda videl sem, da se je že davno vživela v to misel, in da ji bo to edina uteha za izgubljenim sinom. Mati je živela v njej, tista mati, ki živi v otrocih in najde svoje pravo življenje v otrocih otrok. Ni bilo mogoče ugovarjati. Zadeva je bila jasna: dekle je gruntarska hči in se bo lahko poročila, otrok pa bi ji bil vedno v napotje. Vojna je minila, zato je najbolje, da se z njo zbríše vse, kar je prinesla s seboj. Mnogo je bilo takega po svetu. Otrok bi bil tam preziran in zanemarjen, doma pa utegne vzrasti v zdravega dediča. Mati ima prav. Vsi anektirajo, zakaj bi ne anektirali mi, kar je naše. Da je naše, ni nobenega dvoma; pismo je govorilo odkrito in pošteno. Prav za prav ni bilo nikjer zapisano, da bi se rada otroka iznebila, tožila je samo nad svojo usodo, kar je bilo razumljivo za onega, ki pozna razmere na kmetih. Ni kazalo torej drugega, kakor oditi na pot in pripeljati otroka domov. Toda kako: preko Koroške ni bilo zveze, ker so tam trajali boji med našimi in nemškimi četami; treba bi bilo torej iti preko Gradca ali Dunaja. Danes je to lahko reči, takrat pa je bil na vseh progah nered in nikoli nisi vedel, do kod te pripelje vlak. Zima je bila mrzla in pusta: vsespovsod še sledovi vojne, smrt in lakota. In kar me je najbolj skrbelo: potovati z enoletnim otrokom! Še nikoli nisem imel opravka z otroki; tri leta nisem videl drugega ko topove, puške in sablje — pa naj bi naenkrat postal otroška pesterna! Da bi vzel kako žensko s seboj, ni kazalo, skrbeti bi moral na poti za dva, in kam naj jo spravim v velikih mestih, ako nastanejo neprilike! Čakati ni kazalo, kajti razmere so sedaj neurejene in se da najlaže vse urediti brez velikega hrupa. Tudi

moja častniška uniforma in nadporočniška šarža bi mi olajšali pot. Mati ima prav: treba je iti po otroka in nihče drug ne more tega izvršiti kakor jaz. Čutil sem dobro, da je to moja dolžnost ne le do matere, ampak tudi do brata, ki je v pismu na dekleta izjavil, da je otrok njegov. Pa tudi do hiše in države, če hočete, da rešim domov našo last. Saj so celo mrtve slike reševali takrat iz tujih muzejev, jaz pa ne bi rešil otroka, ki je del naše družine, vnuk moje matere in, če hočete, moj nečak... Vi se smejete, gospoda, a takrat, verjemite, mi ni bilo do smeha. Ležal sem po toliko letih zopet na topli domači peči. Ali veste, kaj je bila v tistih časih topla domača peč? Spomnil sem se vseh groznih zimskih dni in noči v Karpatih, Galiciji, v Rusiji in začutil sem veliko utrujenost, da bi bil ležal in spal tako nekaj dni in noči. Pred mojimi očmi so šli vsi strašni prizori prestale vojne in hotel sem jih pripovedovati materi, ona pa — kakor da je vse to ne zanima — je vprašala: „Ali pojdeš? Kdaj pojdeš?“

Molčal sem.

„Ali naj vse izgubimo? Ali ne bomo rešili niti tega, kar je naše.“ Čutil sem: Jugoslavija je govorila iz nje, tista čudna velika sanja, ki je dve leti polnila njeno srce z najslajšimi nadami.

„Pojdem,“ sem rekel, „samo malo naj si odpočijem.“

„Da ne bo prepozno,“ je rekla, „čimprej, ne maram, da bi znal kako nemško besedo.“

Nisem je poznal. Še nikoli ni bilo toliko narodne sile v njej. Sin se je vrnil utrujen domov in pošilja ga na pot, da ji reši vnuka. Zdelo se mi je, da bi jo smrtno razžalil, če bi ugovarjal. Kakor da ji težka slutnja ni dala miru.

„Da se ne premislijo,“ je govorila, „jaz ga ne pustim, ne maram, da bi bil Švab.“

Še nikoli nisem slišal od nje te besede. Izgovorila jo je s poudarkom, ki je izražal vso samozavest slovenske matere v boju za svoj zarod.

„Pojdem, saj pojdem, kmalu, jutri, toliko da se pripravim za pot.“ „Vse ti bom pripravila, do božiča mora biti doma!“

To je zvenelo kakor ukaz. Do božiča je bilo še štirinajst dni. Premagale so jo solze. Razumel sem: spomnila se je na sina in se je bala

božiča. Hotela je imeti v hiši gosta, ki bi jo spominjal nanj.

Taka je bila moja prva noč na domu. Ležal sem v polspanju, polnem nemirnih spominov na dogodke zadnjih velikih časov in na dolgo trajno potovanje, vmes pa sem delal načrte za svojo bodočo pot.

*

In sedaj se začne drugo poglavje te povesti, ki bo razumljivo samo onim, ki so v tistih časih potovali po železnicah. Vem, da jih je bilo mnogo, cele družine so se selile iz države v državo z vsem, kar so imele, zato je bil naval tem večji in nered tem groznejši. Vlakov je bilo malo, še ti so vozili počasi in negotovo, šipe v vagonih so bile razbite, vozovi brez luči in kurjave, kolodvori brez hrane in postrežbe. K sreči je moja častniška uniforma vključno pre vratu ohranila še nekaj svojega pomena. Oskrbel sem si tudi izkaznico, da potujem službeno, kar takrat ni bilo nič posebnega, ker se je vršilo vsesplošno preseljevanje. Tako sem se srečno pripeljal do Dunaja, pri čemer me je podpirala bogata zaloga kruha in slanine, ki mi jo je dala mati na pot. Dunaj, središče propadajočega cesarstva, je delal vtis potaplajoče se ogromne ladje sredi svetovnega morja. Vse se je reševalo iz preteče pogube, ki se je bližala z vsakim dnem. S težavo sem našel vlak proti Lincu in končno dobil zvezo proti Judenburgu. O mesto tujega imena in prešernega slovenskega vojakovanja, radostnih ur in težkega trpljenja, upornega podviga in smrtnih žrtev! Zapisano boš z rdečimi črkami v knjigo naše zgodovine. Ni bilo težko najti hiše, ki sem jo iskal. Na gozdni višavi, pol ure od mesta, je stala večja kmetija, bela hiša z gospodarskimi poslopji. Krenil sem proti njej. Bela snežna odeja je krila mesto in okolico, zelene gozdove in neznane grobove, kjer so počivali naši ustreljeni vojaki. Stopil sem pred hišo, in v tem trenutku je stopilo iz vrat čedno kmetiško dekle, kakor da me je čakala.

„Ali sem prav prišel?“

„Prav!“

„Ali ste vi mati onega dečka?“

„Sem. Vi ste njegov brat?“

„Sem. Prišel sem ponj...“

Izkušal sem v vsem vedenju ohraniti nekako vojaško strogost, dobro vedoč, da bom na ta način najlaže izvršil svoje poslanstvo.

Mislil sem, da bom sprejet kot rešenik, ki odnese s seboj z blagovoljnim odpuščanjem greh preteklosti. Toda tudi tu je bila mati, mlada mati, ki je ljubila svoje dete morebiti tem bolj, ker je bilo sad ljubezni in edini spomin na njega, ki ga ni bilo več. Moja trda beseda jo je zadela živo v srce, zakrila si je s predpasnikom oči in zaplakala.

„Notri je“, je rekla, kakor da je užaljena nad nevljudnim pozdravom človeka, ki je bil vendarle brat očeta njenega otroka.

Zasmilila se mi je, a bal sem se, da bi me ne premagalo čuvstvo, kajti moja naloga je bila, da se čimprej vrnem domov z otrokom, zato ni bilo časa, da bi poglabljal sorodniške zveze.

„Oprostite“, sem rekel, „saj ste tako pisali materi.“

„Seveda sem pisala, a ne zato, a ne tako...“ je ihtela.

„A mati želi, da ji prinesem otroka domov; dobro se mu bo godilo; saj razumem, da vam je težko...“

Še bolj je zaplakala.

„Moj Jokl, moj Jokl“, je zavpila, „jaz ga ne dam.“ In stopila je na prag, kakor da mi hoče prepovedati vstop v hišo. Bila je kakor levinja, ki hoče braniti svojega mladiča.

„Bodite pametni“, sem ji prigovarjal, „saj gre le za srečo vašega otroka. Nikar se ne vznemirjajte in si ne delajte težkega srca. Bolje je tako za vas in zanj.“

„Saj vem, saj vem“, je ihtela nekoliko pomirjena.

„Kaj hočemo“, sem nadaljeval, „da bi ji olajšal srce, ko bi bil brat živ, bi bilo vse mogoče. Mi bi ne imeli nič proti temu... A sedaj ni druge rešitve...“

„Saj vem, saj vem“, je govorila, kakor da je popolnoma prepričana o vsem tem, in vendar ni mogla zadržati solz. Videl sem pred seboj mater, ki je že mnogo prejokala, vse od prvih začetkov pa do rojstva in do tega trenutka. Bog ve, koliko je prestala od svojih domačih in od okolice zaradi svoje ljubezni, — in zdaj pride brat onega, ki ga je ljubila, in ji trdosrčno veleva: daj mi otroka! Videl sem v tem trenutku pred seboj vso njeno usodo, vse trpljenje in bolelost, toda vedel sem, da je to samo trenutek, ki ga bo življenje zaraslo s svojo vsemogočno silo; in v takih trenutkih je dolžnost več od sočutja. (Konec prih.)

Nina je odšla na ples

Nina je šla na ples. Moj voz jo je odpeljal. Ta večer nisem bil nič kaj razpoložen za družbo. Hotel sem slišati morje, starega brbrača, čigar valovi neprestano pljuskuje ob skale obrežja.

Sam sem v salonu za kadirce Palace-hotela. Sredozemsko morje in jaz si delava družbo. Ono govori. Poslušam ga. Mimoze umirajo.

Ona je v plesni dvorani. Vrne se nekako ob eni zjutraj. Vidim jo v dimu svoje cigarete. Nje dražestni obraz, nje ustnice, ki se smehljajo, se mi zde kakor zavite v modri oblaček cigaretnega dima.

Deset minut po dvanajstih. Hodim po naši sobi gori in doli. Noč je topla in okrašena z zvezdami. Na naslanjaču leži Ninina bluza. Nje same ni, vendar čutim nje prisotnost. Nje parfum me opaja.

Počakam na balkonu... Glej! Naša sosedka je tudi tu in sanjari pri zvezdah.

Gospa Beadkina je to, osamljena Rusinja z velikimi, nemirnimi očmi, ki smo z njo včasih izpregovorili kakšno vsakdanjo besedo v jedilnici ali v kazini.

Sedeč na gugalnem stolu, naslonjena nazaj, kadi dolge cigarete koruzne barve. Zamahne mi z roko. Odzovem se.

Govori mi s svojim prijetnim naglasom:

«Premišlujete o koncu sveta?»

«Ne. Moje misli ne segajo tako daleč. Samo do plesa »Belega nageljčka».

«Ah, da... Vaša prijateljica je na tem plesu.»

«Je. Vi veste?»

«Vem.»

«Po nenavadnem obrazu Rusinje se je razlivala svetloba njene sobe. Opazil sem ironijo v nje očeh.

«Dobro ste poučeni, gospa Beadkina!»

«Zakaj ne?»

«Ste bistroidka? Vi vidite v tem trenutku senco Nine v svetovju z zapeljivcem, ki mi jo hoče vzeti?»

«He, he... Niti ne slutite, kako govorite resnico.»

Zabava me ta razgovor. Ker se Rusinja šali, nadaljujem v istem tonu:

«On je velik, blondin, šampijon tenisa, bankir v svojih delovnih urah, pesnik v urah svojih zabav, kaj?»

«Čudovito, dragi gospod!»

«Ha! Smejmo se...»

«Čudno je, moj dragi, da govorite resnico, ne da bi se je zavedali.»

Ton, glas gospe Beadkine se me dotika kakor kapljice ledene vode, če pada na tilnik. Silim se na smeh.

«Umetnica ste, draga prijateljica, kadar dražite človeka!»

«Ne dražim vas... In če se potrudite k meni, vam nekaj pokažem, kar vas utegne zanimati.»

Kaj naj odgovorim? Kaj naj naredim? Izkušnjava je velika. Če je res gospa Beadkina izvedela... Naj bo! Vedeti moram, pri čem sem.

«Dovolite, da pridem na vaš balkon?»

«Izvolite, dragi gospod...»

V sosednji sobi sem; prepojena je z ambrazparfumom. Gospa Beadkina me razveseljena gleda. Moja nepotrpežljivost ji izvablja smehljaje. Odpre svojo malo lilasto usnjeno torbico in pravi:

«Ne vem samo tega, da je vaša prijateljica na plesu, ampak vam hočem celo pokazati, zakaj ji je bilo toliko na tem, da je šla tja... Mislite, da ne boste več o tem dvomili, ako prečitata tole pisemce.»

Vzel sem naglo papir in čital s svinčnikom pisane vrstice:

«Ljubček, ukreni tako, da boš nocoj na plesu »Belega Nageljčka». Nujno moram zastran malhne vožnje v Toulon govoriti s Teboj, ko boš sam.»

Podpis: «Daniela.»

Čutim, kako sem bled. Vsa kri mi sili k srcu. Udarec je trd. Ali ne maram pokazati tej Slovanki, ki me zasmehljivo opazuje, svojih srčnih muk. Vrnem ji papir. Zasmejem se glasno:

«Ha! Ha!... Ena več... Ko pridem do sto, postanem trapist!»

Gospa Beadkina se mi približa:

«Ali bi vas ne mikalo uporabiti pravico osvete, preden stopite v ta red?»

Teman pogled moje sosede je poljub iz daljave. Njeno držanje mi hkratu izbriše žalost. Oh! Večno — moška slabost. Koketstvo te žene mi uspava bolečino ranjenega srca. Pravico osvete? Zakaj bi navsezadnje ne? Zakaj bi grešnice ne kaznoval pri tej priči? Ena je. Kmalu se vrne. Zavzela se bo, ko me ne dobi v sobi sedečega pri oknu. In jaz, prevarani ljubček, se bom skrivaj radoval, pijoč osveto samo nekaj metrov oddaljen od nezveste.

Gospa Beadkina je ugasila malo svetiljko pod modro in zlatosvileno zaveso.

Ob devetih zjutraj. Bilo bi prav, da dobrohoteče sodružice svoje osvete dalje ne komentiram. Poslovil se bom. Njena vitka roka počiva na odeji. Galantno jo poljubim. Gospa Beadkina se začne smejati, ironično, kakor kdaj poprej.

«Sicer, dragi moj, vam moram sedaj nekaj priznati.»

«Priznati?»

«Da... Smejali se boste, kakor se smejem jaz, prepričana sem... Pismo Daniele, tisto pismo, ki sem vam o njem rekla, da sem ga našla slučajno na pragu vaše sobe...»

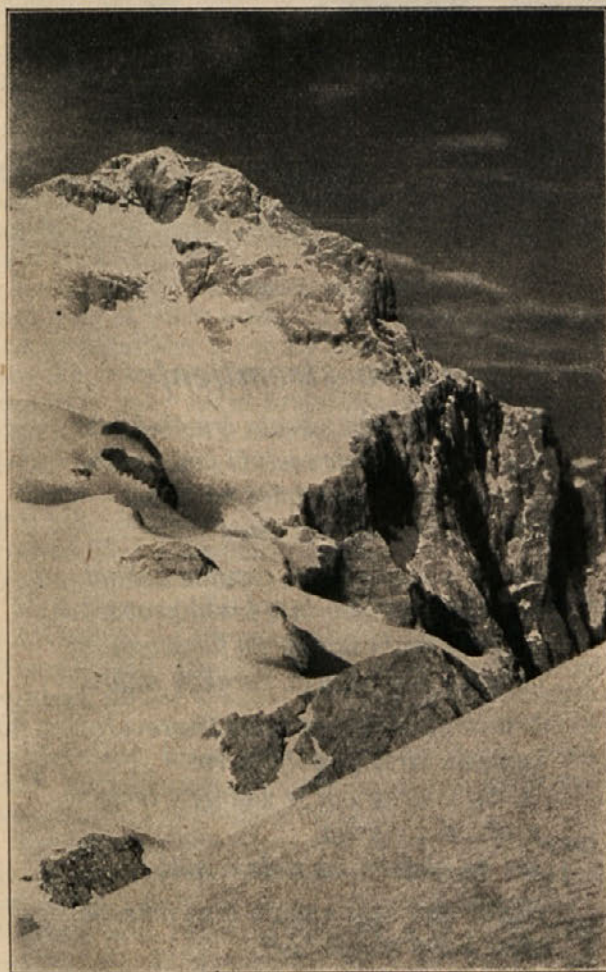
«No?»

«... sem jaz sama snoči napisala... Dolgočasila sem se... in rada se ob takih prilikah malo razvedrim, kaj ni prav tako?... Prosim vas, dragi gospod, ne stojte kakor solnat steber... Pozvonila bom hišni, in ta vas ne sme tukaj dobiti. Na svidenje, prijatelj... In ne zamerite!»

Odšel sem v park Palacehotela. Hodil sem okrog velike livade. Nisem se upal k Nini... Uboga moja Nina... Očitaneje, ta jastreb s trdim kljunom, kljuje rebra obupanega kršilca zvestobe.

Povratek s Triglava.

Severna stena Triglava.

Tine Kos: Pastirica.

Mirko Kunčič:

Ubito stremljenje

Kadar sem sam s svojo črno bolestjo,
sem kot priklenjen jetnik pod zemljo:
vse je tako čudno daleč od mene,
vse bolj visoko kot sinje nebo ...

Ko da s kladivom ogromnim zabijal
žebelj za žebeljem bi v krsto grobar —
z grozo razkošno ob tla kamenita
dojmim mimočdočih korakov udar.

V mrk so obroč se zgostile prevare,
ranjena, strta je volje perot.
O, naj pogreznem še globlje v temo se,
proč od življenja,
naj ga ukanim za zadnjo pot! ...

Kadar sem sam s svojo črno bolestjo,
si ne želim ničesar več.
Slast je v odpovedi, slast v vsem trpljenju,
ki ga zada srcu lastni meč — — —

Gustav Strniša:

Ciganka

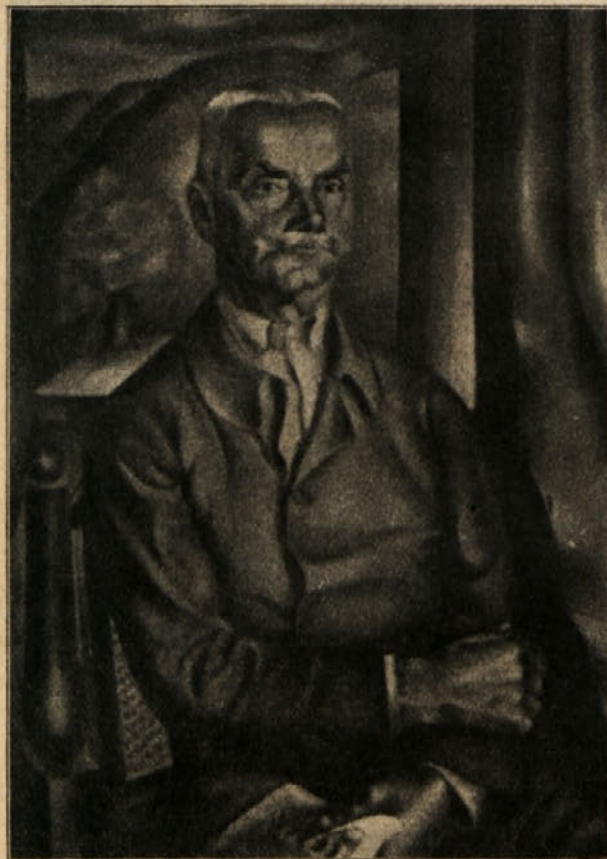
«Zasviraj, ciganka, nam pesem prostosti,
saj vidim jo bliskati v tvojih očeh,
drhtečo življenja, veselja, mladosti,
ki vrača usodi za vse — svoj zasmeh!

Krepko udari z roko svojo rjavo
po strunah zvenečih in divje zapoj,
kako pričakuje te fant za dobrovo,
kako svatovala vso noč boš nocoj!»

Sanjavo pogleda ga črna ciganka,
široko razpre svoje krasne oči:
«Gospod, ne poznaš me več, tvoja sem znanka,
se več ne spominjaš poročne noči?

Tedaj sem ti roža prelestna zacvela,
pa dalje me gnala ciganska je kri,
ljubav mojo zmagala, kaj sem hotela,
ušla sem ti sredi globoke noči.»

Vzbledi mož za mizo in skokoma plane
med goste, da lepo ciganko bi ujel;
a ona zbeži, sredi tihe poljane
cigana jo njenega kliče že strel.

Nande Vidmar: Čebelar.

Živa blagajna

Iz francoščine prevedel dr. A. Debeljak

Čim je odšel, sem bridko tarnal in tožil.

«Ta je pa lepa! Proti koncu dne si vsa zdelana, in že zadosti sem bil v skrbeh zaradi tega... Zdaj pa boš ostavljala tamkajšnjo mašino samo toliko, da zopet sedeš pred tukajšnjo... Priznala mi boš, da to ni pametno...»

Ivona niti poslušala ni. Iz glave je računala, koliko ji bo vrglo deset tisoč vrst po tri franke dvajset pet na sto, kar je bilo vsekakor bolj plačano, nego je Julij Rikard dajal svojim uslužbenkam.

«Tri sto pet in dvajset frankov!» je rekla.

In pričela je rajati, precej od veselja, ne koliko pa menda tudi zato, ker me je hotela preveriti, da prekipeva od zdravja in moči.

Prav dobro se zavedam, da vse te podrobnosti, tako pomembne za naju, ne zanimajo kdo ve kaj mojih čitalcev. Toda potrebne so za umevanje drugih dogodkov — ki pa so nečuveni, docela pretresljivi! — kakršnih sem se lotil popisati tukaj. V kratkem pridem k njim. Samo še trohico potrpljenja.

II.

Ivona je trdo razbijala, in če je bila ta ura dopolnilnega dela še tako majhna, vendar je je bilo še mnogo preveč. Dekle je bilo že davno izgubilo lepo barvo — na katero sem bil svoje dni v Courbevoie ponosen kakor na rože svojega vrta — in že nad dva tedna jo je nadlegoval nahod...

Ponoči sem čul po ure in ure ter ugibal, kako bi se rešil iz zagate... Kako, mili Bože! kako bi mogel zaslužiti denarja? Jojmenel! Koliko možganov, ki so bili vse bolj urejeni ter imeli na razpolago vse drugače čvrsto voljo in čilo telo, si je v istem trenutku zastavljalo enako vprašanje! Torej kako? Mar naj gre stvar še takisto naprej? Ivona naj bi oslabela, da bi se moje staro okostje, ki ni bilo že tako za nobeno rabo, moglo še nekoliko postarati?...

Medtem pa se je z mojo tesnobo mešala nova nada... Veliko upanje...

Zdelo se mi je, da Leon Trévol ljubi mojo varovanko.

Čisto zares, in ako naj vse priznam, no, ta misel mi je bila prišla že tedaj, ko se je prvič oglasil pri nas. In od dne do dne se je bolj krepila. (Skoro vsak večer je prihajal pisatelj mimogrede, kakor je pravil, da bi nama stisnil roko.) In danes, medtem ko sta mlada dva srčkano klepetala, sem začutil, kako se moje prijetne slutnje domala pretvarjajo v razkošno gotovost...

In dopovedoval sem si, da je pretipkavanje morda pač edino le pretveza, da zahaja k

nam. Kdo ve celo, je li bilo romanopiscu za sedaj sila, da bi dajal kaj prepisovati? Podobno mu je bilo, da je iz kake zidne omare izkopal «raka», to je spis, ki se ga ni mogel nikamor odkrižati, mladosten greh, ki ga je spričo golega naključja doletela čast, da je prišel v pisalni stroj, a ne bo nikoli žagledal belega dne v novinarski ali založniški tiskarni...

Ko sem takole razmišljal, je naš posetnik kramoljal z Ivono.

«Prekrasno vreme je za mesec vinotok», je dejal.

«Zares,» je odgovorila mladenka, «človek bi menil, da smo v poletju.»

«Ako bo še tako solnce, se boste menda prihodnjo nedeljo okoristili?»

«Morda pojdeva v Meudon...»

«A! to je imeniten izprehod... Ako se gre proti Chavillu, se najdejo zares dražestni kotički... Ampak poznati jih je treba... Hm!»

Ustavil se je, kakor da pričakuje odgovora. Očividno se je nadejal, da ga bo eden od naju naprosil, ali ne bi mogel on nama biti za vodnika, kar pa nama kajpak ni prišlo na um.

Pomenek se je nadaljeval, ne da bi se ga bil kdo ve koliko udeleževal tudi jaz — to vsaj je bil napredek, kajti do tistega večera se je najin obiskovalec obračal skoraj izključno name — in poslušaje z enim ušesom sem kar naprej razglabal svoje reči.

Leon Trévol je bil izvrsten dečko... Ej! tega sem si bil v svesti... Živalski nos imam, kar se tega tiče; ko mu sežem v roko, uganem človeka, na katerega se smeš zanesti, kakor spoznajo psi v meni prijatelja, samo če se približajo s smrčkom mojim mečem... In ta vrli dečko je bil fant od fare, o tem ni bilo dvoma.

Razumeti pa nisem mogel, da se zaljubljenec drži tako leseno — skoro tako kakor Molièrov Tomaž Diafoirus pred očarljivo hčerjo Namišljenega bolnika...

Kaj! To naj bi bil avtor onih vražje zanositih del, kipečih od krepke volje in blazno drznih? Stvarnik onih silovitih junakov, kj jih opasnost privlači, kakor magnet privlači železo, čudežnih zgledov smelosti, omamljivega nastopa, iznajdljivosti, ki se jim nič in nihče ne upira, onih zaljubljenec s plamenečimi krotovičnicami, onih drobilcev verig in src?

Popolnoma prirodno sem poprej domneval, da je deco svoje domišljije blesteči pisatelj upodabljal bolj ali manj po svoji spodobnosti... Pozneje sem razumel (človek se v vsaki dobi kaj nauči), da nasprotno pisci kaj radi v teh sinovih svojih sanj utelešajo vse to, kar sami niso... pa bi radi bili!

Vendar tega takrat še nisem vedel, ko je Leon Trévol zahajal v ulico Faubourg-Montmartre, in bil sem nekoliko zbezan.

Pa Ivona? Niti besedice ji nisem črnil o svoji podmeni, oziroma bolje rečeno, o svoji skorašnji gotovosti, in ona sama ni nikdar niti najmanje namignila na verjetna pisateljeva čuvstva. A prav zatrdno je vedela, pri čem je glede tega. Kako je mislila o zadevi? Domneval sem, da se tudi njej blagi dečko dozdeva malce šibkejši od oseb, ki jih je risal tolikanj živahno... Ali ob kratkem, kako je sodila o tem obzirnem dvorjenju? Je li plahemu ljuzbimcu vračala z isto mero? Tega pa ne! Ivono poznam. V srcu ji čitam kakor v odprti knjigi in vedel sem, da ga ne ljubi... Ganila jo je njegova ljubkost, njegova preprostost, hvalna mu je bila za delo, ki ga ji je dajal, laško ji je, da vzbuja taka čuvstva... Čudila se je njegovi lepi nadarjenosti... Ampak vse to še ni bila ljubezen...

Pasja vera! Ali kaj potem? Kaj bo pa takrat, kadar se Leon Trévol ojunaci, kakor sem se nadejal, da me naposled zaprosi za roko moje varovanke? Ali naj ga ta odslovi? Ob tej misli me je zazeblo pri srcu, saj bi se mi s tem razpršil velik up... in skušal sem se potolažiti...

«Ah, kaj!» sem si rekel. «Ivona je pametna... Možila se bo po razumu, drugega nič! In ljuubezen pride pozneje, majčkena ljubezen, ki ne leze v glavo... ljubezen drugega reda... ljuzbavni povratek... Eh! Saj to je še najboljšo!»

Trévol je vstal in prekinil te bolj ali manj glupe misli.

«Pozno je, oprostite», je dejal. «Izpozabil sem se...»

«Saj ne, gospod Trévol,» je odvrnila Ivona, «ampak jaz brbram in niti ne pomislim, da imate doma nujnejšega posla, ker pač delate zvečer.»

«Tudi midva sva se dvignila. Mladenka je pozdravila vasovalca s pokretom glave, ki je bil dražesten in obenem za spoznanje hladen, jaz pa sem ga spremil do duri, kjer mi je na pragu stisnil roko precej krepko, kar naj bi izrazilo vsakovrstna nerazodeta čuvstva...

Ah! Kedaj jih bo neki izrazil, za Boga mižlega, ta čuvstva?

Bilo je deset. Ulegla sva se, pa še slutila nisva, da je to najina poslednja noč pod to streho...

Drugo jutro, četrtek 17. vinotoka, danes je eno leto od tega (točno enajst mesecev in osemnajst dni), malo pred devetimi sva se odpravljala zdoma. Ivona je hotela v Mučeniško ulico, jaz pa sem kanil oditi po več rokopisov na dom k avtorjem, ki mi je Julij Rikard prejšnji večer izročil njih seznam — s tem obhodom bi imel do poldne dovolj opraviti...

«Glej ga kleka!» sem krknil, tipaje spodnji del svojega desnega črevelja, kjer se mi je zdelo, da sem občutil nekaj neobičnega.

«Kaj pa je?» se je oglasila Ivona, devaje si klobuk na glavo.

«Podplat se mi je odtrgal.»

«Pokaži.»

Tako je bilo, in ni mi kazalo drugače, kakor da se lotim popraviljanja, ki bo po vsej priliki dolgo trajalo. Da bi se bil pa preobul, ne-mogoče: imel sem samo le-te.

Ivona je odšla sama.

Bilo je že blizu desetih, ko sem še zabijal žreblje v preklemani podplat, pri tem pa sem se kajpada zdaj pa zdaj krenil s kladivom po prstih. Moja spretnost je srednje vrste. Še vedno sem tisti nerodnež, ki je ob napačnem gibljaju pogoltnil demant, katerega je držal med zobmi. Potlej pa sem bil tisto jutro raztresen, kar seveda ni moglo pospeševati ročnosti in točnosti. Po glavi so mi rojile večno iste misli: kako bi prišel do boljšega prislužka nego pri Rikardu. Zaporedoma sem mislil na to, da bi postal poulični prodajač, cunjar, da bi odpiral vrata pri kočijah, pobiral čike... Ah! Kadar je šlo za malčico, bi se mogel odreči vsemu ponosu... Toda joj! ti poklici ne bi mogli niti mene borno preživljati! Tu razsaja huda konkurenca, v kateri starce že naprej zmagajo mladiči, mali krvoločneži, čikovski koritarji...

«Naprej!» sem se oglasil.

Nekdo je bil potrkal na duri, na katerih vnanji strani vedno puščava ključ črez dan.

Ključ se je okrenil v ključavnici, vrata so regnila in moški se je prikazal.

«Gospod Matija Bernard, prosim?»

«To sem jaz.»

Možak je zatvoril vrata in stopil naprej. Bil je majhen, suhljat, precej osivel, hkrati preprosto in zelo bogato oblečen. Zdelo se mi je, da sem že nekje videl tega posetnika, vendar nobenega imena mu nisem mogel položiti na obličje, in začutil sem, kako se me polašča čuden nemir...

Odložil sem črevelj in kladivo ter brez misli vstal. Ko sem storil korak ali dva proti tej osebi, sva stala drug tik drugega nasproti ogleđalu nad kaminom in tam sem uzrl najino dvojno podobo.

Krik se mi je izvil... V obris in obraz mi je bil možak tako sličen kakor kapljica vode drugi kapljici!

III.

Spoznavaš samega sebe! je dejal modrijan stare Grčije.

Dobro je namreč poznati se in na splošno se malokdo pozna.

Ta modrec je govoril o duševnosti. Ali njegov izrek velja tudi za telo. Ker se vidiš po

stokrat na dan v ogledalih bodisi doma ali pa po trgovinah, nazadnje niti prav ne veš, kakšen si. Ponavljajte kako besedo neprenehoma nekaj trenutkov, pa se vam bo v kratkem zadelo, da nima nobenega pomena več. Epako nam je videz lastnega obličja tako domač, da nam nič več ne pove. Zdi se nam nekam prikupno, celo kadar je prav grdo, toda naslikati ga ne bi mogli. Da nam kdo pokaže trenutno fotografijo nas samih, napravljeno brez naše vednosti, in ako nas ne bi nihče opozoril, je močno verjetno, da se ne bi spoznali... Sicer ne bi mislili, da je to fotografija osebe, ki nam je povsem tuja; imeli bi samo dojem, da nam ta neznanec stoji blizu, ne da bi mogli reči, kako in kaj.

Tako me je vsega zmedel in se me čudno dojmil pogled na tega moža, ki je bil moja namestna podoba. Ampak ogledalo nad levo naju je moralo odsevati enega poleg drugega, da sem se mogel zavedeti najine neslišane sličnosti. Po krik, ki mi ga je iztrgala osuplost, sem ostal s povešenima rokama in z odprtimi usti...

Možak je tudi gledal v zrcalo, toda njegov obraz nikakor ni ovajal začudenja, temveč je izražal zadovoljstvo.

«Dobro!» je bleknil.

Oči so mi pustile dvojno podobo, ki nama jo je pošiljalo zrcalo, in se uprle na samo

osebo posetnikovo. Mahoma sem se domislil, da si je svoj čas neki glumač naredil mojo glavo, v dobi, ko sem bil kot živa blagajna trenutno zanimiva oseba. Imam li zopet posla s spretno načičkanim in naličkanim gledališkim igralcem? Ali sem pa nevede iz kakega neznanega razloga ponovno zaslovel? Ali ta misel mi je samo šinila skozi možgane. Z umetelnimi kodri, s črtniki in pisalci in spakovanjem utegne dramski umetnik, ki razume svoj posel, to doseči, da njegovo lice nalikuje drugemu obrazu. Vendar prevara biva zgolj ob umetni luči ter oddaleč, to se pravi v gledališču. Odblizu in podnevi se lepoticenje vidi ostudno sirovo, niti troletnega deteta ne bi moglo preslepiti. Pri Juliju Rikardu sem primerjal glede pravilnega prepisa policijske romane, kjer si veleumni tajni redarji po mili volji nadevljejo vnanjost mladega moža, stare babe, in tako našemurjeni na cesti ob belem dnevu nagovore svojega protivnika, ki se jim da ujeti. Ne razumem, kako je mogoče pisariti take budalosti!

Možak je še naprej motril v steklu najino izredno dvojico in zadovoljni nasmeh se mu je širil.

«To je pravcati čudež!» je izustil z glasom, ki bi bil odmev mojega glasu, ko bi bil jaz pred njim izrekel isti stavek.

(Nadaljevanje sledi.)

Velika Planina v snegu — pogled na Planjavo in Ojstrico.

Komorna pevka dunajske drž. opere Marija Nemeth,
ki je prejšnji mesec gostovala v Zagrebu v vlogah Aide
in Turandot

Friderik Rukavina,
direktor Narodnega gledališča
v Zagrebu

Zdenka Zikova,
članica Narodnega divadla v Pragi
in bivša članica naše opere, je stalen
gost Narodnega gledališča v Zagrebu

Zofija Davidova

Štefka Poličeva

Svetozar Banovec

Zgornja slika: Zapuščena

Desna slika: Groza

Spodnja slika: Izgubljena
prostost

Spodnja desna slika
Angleški hrti

Zimski sport v Rusiji

Zgornja vrsta od leve proti desni. Prva slika: Finec Kalinen, ki je prvi dosegel cilj v smučanju na 16 km (1, 14, 59). Druga slika: Finski zmagovalki pri ženski tekmi na 5 km. Tretja in prva slika v drugi vrsti Vasiljev iz Moskve, ruski mojster, ki se je udeležil smučskih tekem v Moskvi in Oslu. Druga slika: Znani Gusev iz Leningrada. Tretja slika: Finec Tohno, zmagovalec na progi 30 km (1, 56, 37). Prva slika v tretji vrsti: Start ženske smučke tekme. Druga slika: Tohno in Vejalanen se borita za prvenstvo na progi 30 km, kjer je Vejalanen prismočal drugi na cilj. Spodnja vrsta: Rusinje pred startom.

Zgornja slika: Skakalnica pri Leningradu
Spodnja slika: Finec Laminija napravi
svoj zmagovalni skok

Desna zgornja slika: Laminija in
Kempinen iz Leningrada po tekmi
Spodnja slika: Vežba na skakalnici
pri Leningradu

Moderno žensko perilo

Leva slika:

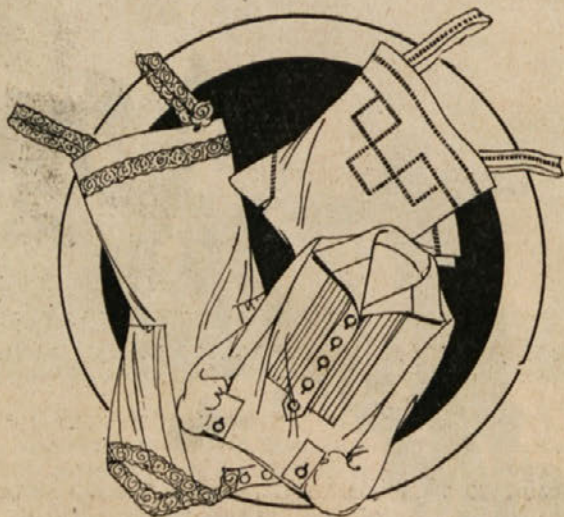
- a lepa nočna srajca iz svetlozelenega opal-batista s pičicami in z bogatim okrasom iz finih svetlorjavkastih (beige) čipk.
- b Moderna srajca s preprostimi efektnimi motivi z luknjicami. Novi elastični gumasti pas. Nova fazona hlač z lepim vezenjem.
- c Elegantni rožasti kombine iz crepe Lorisa z vdelačnimi finimi čipkastimi vstavki.

Desna spodnja slika:

Nočna srajca z lepim vezenim motivom. Nov četverooglat vratni izrez. Lična jutrnja čepica, iz ecru-batista z istobarvnimi čipkami. Čepico krasi rože in pentlje ob strani. Okusni jutrnji šolni, okrašeni z diskretnim ročnim vezenjem.

Leva slika spodaj:

- a Kombine iz rožastega opal-batista, okrašen s finimi rumenimi čipkami. Preprosti kombine iz belega linona z motivi v ročnem ažurju.
- Nočna srajca v novi fazoni iz rumenega opal-batista z ovratnikom.

ELIDA

je z velikim veseljem predložila posebni komisiji v oceno nekaj tisoč verzov, ki jih je prejela o priliki razpisanega natečaja. Med njimi so bile cele 'ode' ne samo na kreme, ampak tudi na druge izdelke, n. pr. na dišeča mila, na Elida-Shampoo, na pudre itd. To je najboljši dokaz, kako popularni in priljubljeni so ti izdelki.

Za veliko udeležbo pri natečaju se *ELIDA* svojim prijateljem najlepše zahvaljuje.

Po vsestranskem pretresanju je komisija prisodila gospodični

Lidiji Wisiakovi, Ljubljana - Paris,

prvo nagrado za verz:

*„De chaque heure“ Elida daje koži alabastra bojo,
„Coldcream“ ponoči krepča in hrani kožo tvojo.*

Razen tega verza je bilo še veliko drugih posrečenih verzov, med katerimi so bili zopet najboljši — glede na pogoje natečaja — nagrajeni z manjšimi nagradami.

Med prvih deset najboljših verzov spadajo proizvodi tehle avtorjev, dam oziroma gospodov:

*Ing. M. A. Lavrenčič, Ljubljana,
M. Brolihova, učiteljica, Polje,
Ana Vedernjakova, Maribor,
O. Šest, profesor, Ljubljana,
Štefica Sadnikarjeva, Kamnik,*

*Roman Bendé, Maribor,
Amalija Ulčarjeva, Trbovlje,
Pavla Bagarijeva, Maribor,
Mirko Kragelj, Ljubljana,
Valentin Čop, Kranj.*

Elida krema

Vas lepša podnevi in ponoči!

Pogovor o novih knjigah

Nikar se ne zbojte: prav na kratko se bomo pogovorili. Eno pa vendar moramo ugotoviti: nikjer ni tako ko pri nas upadlo zanimanje za knjigo. Doba je taka, res, po ostalem svetu deloma tudi. Treba pa je vsekakor vpoštevati splošno višino in številke, to se pravi procenite, razmerje in sorazmerje. Treba je vpoštevati zgodovinsko pripravljenost in upravičenost, stopnje in stopnice razvoja, potrebe vseh skupaj in potrebo posameznikov, potem pa prekrat in prevrate, v nas samih in vseokrog nas. MDCCCCXIV in tako dalje. Zdaj vse drugače gledamo. Amerikaniziramo in orientaliziramo se po zgledu večjih narodov, poskočili smo kot termometer vročičnega, toda poprej, pred to visokotemperaturno omotico, še nikdar nismo bili dovolj zdravi iz sokov lastne bitnosti. Politična odvisnost, borba za šele osnovne, umetniško delo pospešujoče momente sta bili krivi. Naša tla niso bila trdna, vrtinčasti novi sneg je pri nas zapadel na mokro, brozgasto zemljo, odtod tako spolzka pota, da kar padamo. Drugod so bili bolj pripravljeni, drugod so pionirji imeli mnogo, mnogo sodelavcev. Tisoč in več let so gradili, tisoč in več let so učili in vzgajali za ljubezen do besede in njenih odkrivanj, za ljubezen do knjige in njenih svatovanj. Nabrala se je usedlina, zrasla je potreba, ki je tudi zadnja leta niso izčrpala, omajala. Povojni vplivi so sicer izpremenili smeri in poglede, to mora biti tako, niso pa razredčili tistega kadra navdušencev, tistega zbora bravcev, kupev besede, kadra, ki ima svojo zgodovino, svoje tradicije od roda do roda. Zakaj potomci tistih, ki so živo živeli s svojo dobo ob Moliereju in Shakespeareju, od Petrarci in Chalderonu, žive kljub čisto drugemu nehanju in nihanju življenja že vsled nekega prirojenega, v dnu človeka usedlega spoštovanja ali vsaj zanimanja do napisane lepe besede, še vedno v dobrih in izpodbudnih razmerah z današnjo knjigo, ki je potreben produkt njih zemlje in rase in te dobe, če je tudi kaj razrvana od kdo si ga vеди kakšnih vsiljivih tujih vplivov. Zato naklade, ki niso velike samo zaradi visokega števila tistega naroda in zaradi mednarodne moči dotičnega jezika, ampak zaradi ljubezni in upoštevanja. Vse nove ali recimo moderne zadeve imajo svoje oboževalce, kino, sport, ples, radio in še kaj, mnogo, mnogo jih imajo, ampak tudi knjige jih imajo, velike povojne naklade starih in sodobnih pisateljev to dokazujejo. In še več! Izsledki sočasne upodabljače umetnosti so visoko oplodili tehnično že tako popolno tiskarstvo in knjigoveštvo, tej včasih tako iskrenčislani in ljubezen do knjig posredujoči umetni obrti, so vtisnili mogočen pečat. Koliko knjigoljubcev imajo druge literature (francoska, nemška na primer), kako malo jih je pri nas. Tudi to niso samo procenti (češ, saj nas je le dober milijon), ampak tradicija, ki je mi žal nimamo, kakor nimamo tradicije nagnenja do nabiranja umetnin (slik in skulptur) in zmisla za notranjo arhitekturo naših stanovanj. In kakor žal tudi nimamo — to zlasti zadnje čase — denarja.

Vendar pa se pri nas, recimo, o božiču pred izložbami trgovin z modnimi, večinoma kaj nepotrebnimi zadevščinami včasih kar tare ljudi, ki potem tudi primejo za kljuko, pred okusno prirejeno vitrino knjižne založbe se pa le semintam še kdo ustavi. Tako je pač. Če bo to šlo po tej poti dalje, se bo mlademu svetu kaj skoro za malo zdelo, če mu bo Miklavž prinesel pravljice ali sploh kakšno knjigo, češ, kako je starokopiten, in dekle

se bo šobasto nakremžilo, če ji bo fant za sveti večer poklonil zbirko lirčnih pesmi (ne svojih, seveda!) namesto doze za cigarete. Ali mar ne?...

Sicer pa: nikar ne bodite hudi, prav na kratko se bomo pogovorili. Vse to je bil le uvod za drobna poročila o novih slovenskih knjigah v letošnjem «Domačem prijatelju». Beležili bomo kot kronisti, kaj nam je dal naš domači Parnas, in včasih bomo kakšno skromno misel pridejali in kakšno nevsiljivo sodbo izrekli. Vse pa, kar bomo poročali in sodili, bo napisano iz ljubezni in iz spoštovanja do naše besede in knjige. Naj bi torej ljubezen in spoštovanje zbudilo tudi pri bravcih, če bo katere našlo.

*

Danes brž pogledimo nekatere naše mladinske knjige, ki nam jih je prinesel minuli božič! Pravijo, da so ob pomanjkanju take literature pri nas v precej visokem, to se pravi, za naše, sicer kruto skromne razmere celo v častnem številu našle kupev. Dobro!

Celjski založniki in tiskarnarji brata Rodé in Martinčič so izdali 1. zvezek zbirke «Pravljice za mladino», prevode priljubljenih mladinskih pisateljev, kakor imenujejo knjižnico. Delce obsega sledeče pravljice: Janko, goslač, Začarani krogle, Dragica si želi peruti, Začarani grah, Pripovedka o migalici ali trava s srčeci. Prevajalec se ni podpisal, tudi ni nikjer povedano, odkod je vzel to pravljično robo. Sklepam pa kar po prevodu, da je slovenil iz nemščine ali po nemških prireditvah. Vsebinsko so vse pravljice (razen zadnje) primerne in prijetne. Šolarčki bodo radi segli po njih. Jezik teh drobnih stvaric za mlado fantazijo pa je zelo malomaren. Tudi korektor je svoj posel opravil kaj mlahavo. Takoj prva pravljica očituje veliko zmedo v ločilih. Nedostaje ji kar nad 40 vejic, bogme, to je preveč.

V «belo-modri knjižnici» T. K. D. «Atena» je izšla za božič pod naslovom «Mladina za god» drobna zbirka voščil v verzih naše mladinske pesnice in dramatičarke gdč. Marije Grošljeve. Knjižica bo prav gotovo dobrodošla zlasti mestnim rodbinam in premožnejšim podeželskim slojem. Zbirka vsebuje godovna, pa tudi božična in novoletna voščila mamic in očetu, babici in tetki, dedku in stricu, učiteljici (učitelju) in katehetu, prizorček na Miklavžev večer in pod božičnim drevescem ter dve igrici. Verzi teko gladko, fletno, otroci si jih bodo igraje zapomnili in svojim majkam in papačkom naredili z njimi veselje. Kako bo ginjen, ponosen in zadovoljen dobri očka, ko se bo postavil predenj nadepolni sinček in mu voščil takole na primer:

Nosim zdaj že prve hlačke,
pazim malo na igračke,
fantek sem od fare,
za tri druge pare.

Zdaj napel bom svoja lička,
zagrmel kot iz topička:
Bog te naj ohrani,
letos kakor lani.

Ljubljanska Tiskovna zadruga je za minulega Miklavža izdala dva zvezka nove mladinske zbirke «Začarani police». S tem svojim izdanjem je prekosila po opremi vse dosedanje naše publikacije za mlade bravce. Po načrtih ing. arh. Omahna in Serajnika imata obe knjižici zelo okusne živobojne platnice v dvobarv-

Zdravje in sreča

Mamica in otročiček, vsa čista dehtita žarita svežosti, okusna, oskrbovana. Veselo zdravje se smeje z lestečimi zobmi. Dnevna gojitev s »Kalodontom« je najsigurnejša pot, da obvarujete lepoto in zdravje Vaših zob.

Sarg'ov

KALODONT

nem bakrotisku in vsaka po štiri lepe, prikupne barvaste ilustracije med tekstom. Prvi snopič prinaša pet bretonskih pravljic pod naslovom «Dolgo uhi Jernejček». Zbirko je po francoskih prevodih priredil pisec tega poročilca. Drugi snopič «Princesa v pomaranči» pa vsebuje sedem furlanskih pripovedk Dolfa Zorzuta v prevodu dr. Stanka Škerlja, znanega našega romanista. Te drobne narodne stvarce naših sosedov Furlanov so polne prikupne domišljije, mestoma so kar realistično pripovedovane, povsod pa se ti prismeje nasproti živ, veder, včasih malce piker humor. Omenim naj še, da je na vsebino naslovne pravljice ruski skladatelj Prokofiev komponiral moderno opero «Zaljubljen v tri oranže», ki jo ljubljansko Narodno gledališče že drugo sezono daje z močnim uspehom.

*

P. K.—n.

Aleksander Blok: Dvanajst.

Pesnik «Plamtečih okovov» Mile Klopčič je oskrbel izvrsten prevod pesniškega umotvora znamenitega ruskega pesnika Aleksandra Bloka: «Dvanajst». To je najlepša, svetovnoznaná pesnitev iz ruske revolucije, ki je zaslovela po vsem svetu in je prevedena že v vse svetovne jezike. Slovenci smemo biti v resnici ponosni, da imamo to umetniško delo v dovršenem slovenskem prevodu. Izdaja je opremljena z originalnimi linorezi akademskega slikarja Mihe Maleša.

Predgovor je napisal pisatelj Bratko Kreft in v njem v kratkih potezah orisal Bloka in atmosfero revolucije, ki je rodila «Dvanajst».

Izdaja je luksuriozna, po svoje originalna, in vzbuja ponosno zavest, da se je v slovenski književnosti tudi začela upoštevati zunanja oprema, ki človeka naravnost vabi, da knjigo kupi. «Proletarska knjižnica», ki je «Dvanajst» založila in izdala, je s tem pokazala, da koraka z duhom časa.

Knjiga stane Din 10.— in se naroča pri Zadružni založbi, Ljubljana, Miklošičeva cesta 13.

«Dvanajst» je pesnitev ruske revolucije, ki nima primera v svetovni književnosti. Zato ne odlašajte in si jo naročite.

J. V.

Danilo Gorinšek: «Naokrog.» Pesmi za mladino. Celje 1928. Založila tiskarna Brata Rode in Martinčič v Celju. Ilustriral A. Seebacher. — Te dni je izšla tretja zbirka mladinskih pesmi znanega mladega pesnika Danila Gorinška. Že drugo knjigo tega pesnika prištevava kritika med najboljše, kar jih je zadnji čas izšlo, ta zbirka, ki ji je naslovno stran in lepe ilustracije oskrbel akademični slikar Seebacher, pa obe prejšnji še prekaša. Je torej prav primerina za našo mladino. — Knjiga ima 48 strani in se dobiva pri založniku in po vseh knjigar nah. Cena 12 Din, po pošti 13 Din 50 par.

K l a b u n d:

Krog s kredo

Kitajska literatura je postala v zadnjih letih v Evropi zelo moderna. Gotovo je, da išče v njej zlasti evropska lirika življenja, ki ga sama nima več. Spenglerjeva knjiga «Propad zapada» je izpoved propadajočega evropskega meščana, ki po pokolju svetovne vojne ne more najti več drugega smisla življenju kot imperializem in vojne in si tako sam zapiše

svoje vigilije. Pred kratkim smo dobili tudi Slovenci zbirko kitajske lirike, ki jo je v slovenščino prepesnil lirik Gradnik, v raznih revijah pa je v zadnjih letih izšlo več kitajskih pesnic v lepi prepesnitvi pesnika Mileta Klopčiča (Pod Lipo, Domači prijatelj, Amerikanski koledar itd.).

Kitajska lirika se odlikuje po svoji enostavnosti in preprostosti, ki je tako pristna, da ji je težko najti primere v evropski literaturi. Zlasti je znamenita zbirka Šiking, ki obsega poleg ljubavnih pesmi socialnerevolucionarno liriko, v kateri toži ljudstvo po pesniku svoje gorje ob bedi in vojni. Ko bi človek iz zgodovine ne vedel, da so iz let pred Kristom, bi jim iskal avtorja med sodobnimi socialnimi liriki. Tako preprosto pristne so in tako človeške, da so kot izpoved sodobnega trpečega človeka. Ljubezen je prepletana s krikom socialne bede, očitjanja in upornosti. Ves človek zveni v njih.

Taka je tudi kitajska igra «Krog s kredo», ki jo je po Klabundu prevel v slovenščino Oton Župančič, Ciril Debevec pa nam jo je spretno in z uspehom predstavil v našem gledališču. Nedavno umrli nemški pesnik Klabund, katerega pravo ime je dr. Heuschke, je to kitajsko igro prepesnil nekoliko po svoje, četudi se je po vsebini in njenem zadržaju držal originala. V njej se družijo lirika z dramatikom, vsakdanjost je odeta v živo pravljicnost, ki je po svojih primerah iz narave tako pestra, živa, da človek osupne ob neprisiljenosti izražanja. V Otonu Župančiču je našlo delo prevajalca, ki ga ni treba posebej hvaliti. Značilno za Kitajca človeka je, kako pristno in v harmoniji živi z naravo. Roža mu ni samo roža, temveč bitje, ki kot on živi, prospeva in umre. Odtod tista vez med njim in naravo, vez, ki daje prav v umetnosti čar lepih primer in soglasja, ki ga Evropeci nismo vajeni. Dobra Haitang, ki je po dolgi borbi in trpljenju priborila svoje dete, niti ne primerja, temveč naravnost imenuje otroka: «Moja lunica! Moje sončece!»

Toda «Krog s kredo» ni samo igra trpeče, svoje sreče iskajoče ljubezni, temveč je globoka socialna igra, ki preide mestoma v naravnost revolucionarne trenutke, katerih nositelj je Čang-Ling, študent, večni preganjanec in upornik. Naša uprizoritev je sicer njegovo

Vse zapreke so odpravljene!
Brez strahu umivajte nežno obličje in fine
roke z Elida Ideal milom, ker je tako blago
in čisto, da ga prenese tudi najnežnejša polt.

Polepša Vas

ELIDA
JDEAL MILO

igro zelo oslabila, ker je črtala četrto dejanje. V njem se prikazuje mukapolna pot po križnici obsojane Haitang in brata revolucionarja Čang-Linga, ko morata sredi zime peš iz Nankinga v Peking pred novoizvoljenega cesarja.

Vraža o krogu s kredo ni samo pri Kitajcih doma. Najdemo jo v različnih oblikah še pri drugih narodih. Tudi pri Slovencih, zlasti na kmetih, je še ponekod ohranjena vera v tako zvani «ris», ki ga zarišeš ob gotovem letnem času v zemljo in stopiš vanj. Osnovna misel kitajskega kroga s kredo pa je v pričujoči igri zbrana v zadnjih besedah srečne matere, ki pravi svojemu detetu:

«S pravičnostjo s sveta preganjaj bedo — tako uči nas krog, začrtan s kredo.»

S temi besedami se konča tudi igra. Njena socialna tendenca ni vložek nemškega pesnika Klabunda, kakor so to ponekod (in tudi pri nas) mislili. Klabund sam je dokazal o priliki uprizoritev v raznih nemških gledališčih, da ustreza nastop revolucionarnega Čang-Linga povsem kitajskemu originalu.

Ciril Debevec, ki je v pretekli sezoni nastopil prvič kot režiser, si je priboril z režijo «Kroga s kredo» priznanje in do sedaj največji uspeh, ki ga po vsej pravici zasluži. Nestranja kot zunanja režija z inscenacijo, ki je zlasti v prvem dejanju (inscenator Vavpotič ml.) prinesla za naše gledališke razmere prijetno presenečenje, sta se to pot skladali kot žal prereditelj v našem gledališču. Vsi nastopajoči igralci so ustvarili svoje like z ljubeznijo in prisrčnostjo tako, da ni moči iz tega priznanja izpustiti nikogar. Nerodno vpliva tretje dejanje, kjer se odigrava v našem gledališču sodna razprava brez radovednega občinstva, ki bi moralo zasesti sedaj prazno zevajoče klopi v sodni dvorani. Mislimo, da bi se pri igri, ki je v letošnji sezoni od občinstva sprejeta ne samo z dobrim obiskom, ampak tudi z zanimanjem in priznanjem, lahko žrtvovalo tudi nekaj za komparzerijo. Ko se bo to storilo in ko bomo videli tudi sedaj izpuščeno četrto dejanje, bo igra sprejeta še z večjim navdušenjem kot do sedaj. Kljub vsem tem nedostatkem, ki jih je režija spretno premostila, je igra dogodek v našem gledališkem življenju. Človek doživlja ob njej lepoto in globoki zadržaj dela, ki ostaneta v trajnem spominu.

Olika, odsev srčne kulture

Nadaljevanje.

Splošna pravila.

Olikan človek naj predvsem pazi na ljubeznivo obliko vedenja, na takt, na kratko, na naravno, samo po sebi umevno vljudnost. Razen tega osnovnega načela poznamo seveda še mnogo posebnih družabnih pravil, ki so se razvila polagoma v teku časa in ki imajo vsa namen, napraviti sožitje ljudi prijetnejše. Tako zvane lepe manire, konvencionalne družabne oblike niso samohotne. Nastale so smotreno in logično v teku stoletij iz resničnih potreb in so se izpreminjale, kakor so pač nanašale razmere.

Po svetovni vojni se je marsikaj izpremenilo tudi glede družabnih pravil. Tehnika je vplivala na mišljenje in čuvstvovanje modernega človeka, z novim življenjskim programom so nastopile nove šege in običaji. Zlasti opazamo mnogo svobodnejše odnose med obema spoloma.

Kar se tiče takta in okusa, si je domala ves olikan svet edin in se posamezne dežele razlikujejo le v malenkostih. Povsod cenijo obzirnost do bližnjega, ljudomilost do niže stoječih in podrejenih, spoštovanje starosti itd.

To velja v splošnem. Iz tega izvajamo posebna pravila, ki se jih moramo držati, ako se hočemo uveljaviti v družbi. Predvsem moramo stremeti za tem, da smo s svojo telesno navzočnostjo drugim čim manj nadležni in jim ne dajemo prilike za zgražanje in gledovanje. Tu naj opozorimo na nekaj točk, proti katerim se mnogo greši.

Ako moramo uporabiti žepni robec, moramo storiti to tako, da ni preveč očitno. Ni umestno, da obrnemo glavo proč ali da jo skrijemo pod mizo. Po uporabi vtaknemo robec naglo v žep. Tudi če imamo povedati kaj važnega, moramo med uporabljanjem robca molčati. Zvitega robca nikdar ne vtaknemo v žep. Gospod naj ne nosi prsnega robčka s čipkami, dopusten je le robec ki ga lahko rabi.

Zdehanje izkušajmo potlačiti, ker je skrajno neokusno. Ako že ne moremo drugače, poddržimo pri zdehanju, kašljanju ali kihanju roko pred usta.

Rok ne staskajmo kot rokoborci, a tudi ne prema-havo. Nevljudno je, če podaš komu roko, a ne odvrneš stiska njegove roke.

Vse, kar je ostrega, bodečega ali šilastega (nož, vilice, škarje, igla), podajajmo tako, da ponudimo prejemniku topi konec ali ročaj. Tudi vrče, sklode za omako in drugo podajajmo vedno tako, da je roč obrnjen proti prejemniku.

Praden vstopimo v sobo, potrkajmo. Če smo za kratek čas zapustili sobo in se vrnili, opustimo seveda trkanje.

V tuja pisma ne glejmo, prav tako ne v časnike, ki jih čitajo drugi.

Knjige, ki smo si jih izposodili, vračajmo v dogovorjenem času, in sicer nepokvarjene in brez zavihanih listov.

Lepo vedenje mora delovati neprisiljeno in ne sme človeka otesnjevati. Nikakor pa naj ne bo prenapeto, zakaj to je smešno. Človek, ki dobro pozna pravila o vljudnosti, si sme včasih pač dovoliti majhen prestop, ako si zna pomagati s primerno gracijo. Najmučneje vpliva, ako kdo z neprestanim oprasčanjem opozarja na svoje napake.

Ako ne vemo, kako naj se kretamo, izkušajmo biti čim naravnejši, in pogodili bomo. (Nadaljevanje sledi.)

Kuhinjska posoda

je po uporabi vedno umazana. — Najbolje se umije, da bo taka kot zrcalo, ako uporabljate

SCHICHTOV OMINOL

Maslena torta s kremo.

Z a t e s t o: 100 g moke, 100 g Oetkerjevega «Gustina», 200 g sladkorja, 3 jajca, 4 velike žlice vode, $\frac{1}{2}$ zavitka Oetkerjevega «Backina», nastrgane ali sesekljanе limonove lupine in 1 žlička limonovega soka.

Z a k r e m o: $\frac{1}{2}$ l mleka, 1 zavitek Oetkerjevega vanilijinega praška, 150 g sladkorja, 175 g sirovega masla ali margarine, 50 g «Palmina», 25 g zmletih mandljev, 3 rumenjake mešamo s 4 žlicami vode, limonovimi lupinami in sokom tako dolgo, dokler se ne speni. Nato pridevamo počasi z «Backinom» zmešano in presejano moko in «Gustin», in ko je testo že lepo gladko, še trd sneg. Testo denemo potem v namazan obod za torte in pečemo ob zmerni vročini.

M a s l e n a k r e m a: Iz $\frac{1}{2}$ l mleka, 150 g sladkorja in 1 zavitka vanilijinega praška skuhamo po gorenjem navodilu puding, ki ga mešamo tako dolgo, dokler se ne shladi. 50 g «Palmina» raztopimo na zmernem ognju in mešamo toliko časa, dokler ni mehak kakor sirovo maslo, potem pridevamo po žlici sirovega masla in končno žlico za žlico mrzle kreme. Ohlajeno torto zrežemo na 3 krožce, ki jih potem namažemo s to kremo in zopet sestavimo. Tudi po vrhu in ob straneh namažemo torto s to kremo, jo lepo okrasimo in potresemo z mandlji, ki smo jih bili poprej zarumenili v sladkorju in maslu.

O p o m b a: V hudi vročini naj se maslo ohladi in krema napravi v hladnem prostoru. — Kremo, ki se nam je sesirila, lahko napravimo zopet gladko, ako jo še enkrat predelamo s sirovim maslom in «Palminom».

Frankfurtski kolač.

Z a t e s t o: 100 g sirovega masla, 150 g moke, 50 g Oetkerjevega «Gustina», 150 g sladkorja, 3 jajca, 4 velike žlice mleka, 1 čajna žlička pecilnega praška «Backin», nastrgane ali drobno sesekljanе limonove lupine in 1 žlica limonovega soka.

Z a k r e m o: $\frac{3}{4}$ l mleka, $1\frac{1}{2}$ zavitka Oetkerjevega praška za vanilijin puding, 225 g sladkorja, 250 g sirovega masla, 75 g palmina, 1 zavitek Oetkerjevega vanilijinega sladkorja, 125 g zmletih mandljev.

Sirovo maslo se dobro vmeša, nato se pridevane sladkor, rumenjaki, 4 žlice mleka, nastrgana limonova lupina in 1 žlička limonovega soka. Potem se počasi prideva presejana moka, v katero smo vmešali «Backina» in «Gustina». Ko je vse vmešano v gladko testo, se primeša še sneg, dene testo v obod za torte, nakar se speče pri zmerni vročini.

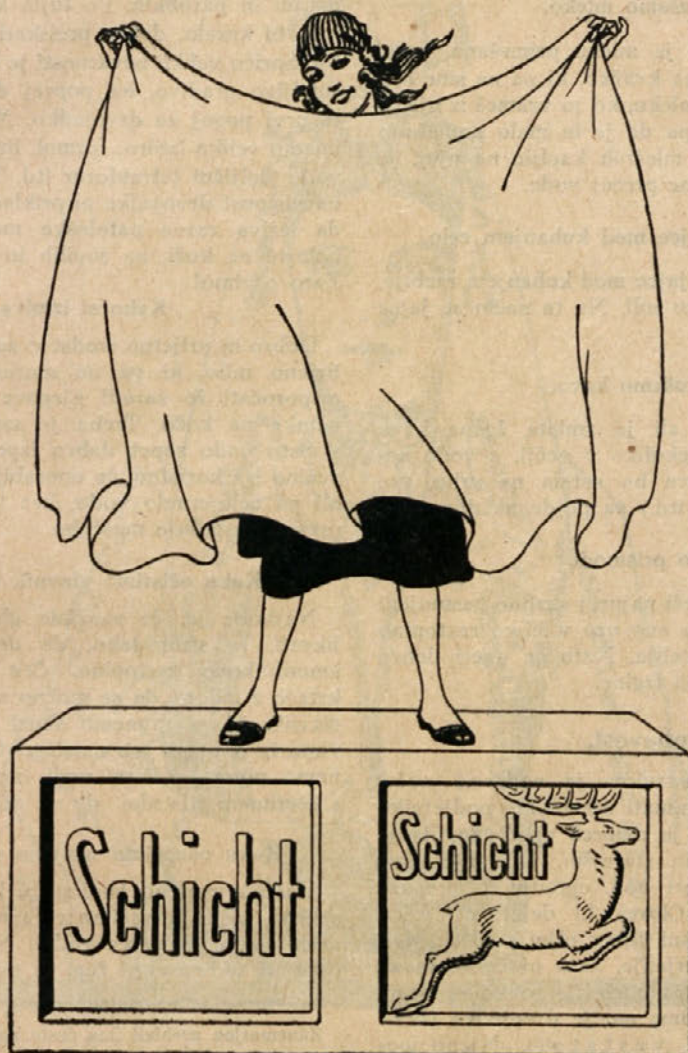
K r e m a: Iz $\frac{3}{4}$ l mleka, 225 g sladkorja, $1\frac{1}{2}$ zavitka Oetkerjevega praška za vanilijin puding in 1 zavitka Oetkerjevega vanilijinega sladkorja skuhamo po gorenjem navodilu puding, ki ga potem mešamo toliko časa, da se shladi. Nato mešamo 250 g sirovega masla in 75 g «Palmina» tako dolgo, dokler se ne speni, in pridevamo počasi kremo žlico za žlico. Ohlajeno torto prerežemo na dva ali tri krožce, jih namažemo s to kremo in jih zopet sestavimo. Torto potem še po vrhu in ob straneh namažemo s kremo in potresemo z zmletimi mandlji, ki smo jih poprej v maslu in sladkorju lepo zarumenili.

Kako preizkušamo meso.

Zdravo meso ni ne bledordeče ne preveč rdeče. Če je bledordeče, je to znamenje, da je od bolne živine, če je preveč rdeče pa, da je od živine, ki je od starosti poginila. Zdravo meso je podobno zrnati strukturi marmorja, ki jo tvorijo žile dovodnice in maščobna zrnca med stanicami. Ta maščoba mora biti zlasti pri notranjih organih suha, ne pa vlažna. Maščoba bolnega mesa pa je mehka in vodena in je včasih podobna želatini. Če zdravo meso potiplješ, se ti zdi suho in prožno, komaj da je prst moker; bolno meso pa je mehko in dostikrat tako vlažno, da sokrveca iz njega kaplja. Zdravo meso nima skoraj nobenega duha, bolno meso pa ima oster duh. Tudi se bolno meso med kuhanjem silno skrči.

Kako je treba kuhati krompir.

Krompir v oblicah pristavi v mrzli vodi, ki jo takoj osoliš. Olupljeni krompir pa deni v vrelo vodo, ki si jo že poprej osolila.

**Namakaj z „Žensko hvalo“!
Izpiraj z „Jelenjim milom“!**

**Potem bo perilo,
brez najmanjše poškodbe,
brez truda,
ob največji varčnosti,
v najkrajšem času,
res popolnoma čisto!**

SCHICHT

Kako preizkušamo mleko.

Če hočemo ugotoviti, ali je mleku primešana voda, vtekimo vanj pletilko ali pa kvačko, ki pa ne sme biti zarjavela. Če se igle prime mleko, ko jo vzameš iz njega, je to znamenje, da ni ali pa da je le malo pomešano z vodo. Če pa ni nobenih mlečnih kapljic na njej, je prav gotovo mleku primešane precej vode.

Kako ostane počeno jajce med kuhanjem celo.

Če nočemo, da se počeno jajce med kuhanjem razbije, vzmimo v vodo nožno konico soli. Na ta način se jajce zapre in ostane celo.

Kako preizkušamo kavo.

Če se hočeš prepričati, ali je zmleta žgana kava pristna ali ne, natresi je nekoliko v večji, z vodo napolnjeni kozarec. Čista kava bo ostala na vrhu, vse drugo (rž, ječmen, cikorijska itd.) pa pojde na dno.

Če se meso prismo.

Če se ti meso prižge, odreži najprej skrbno zasmojeni del, potem pa deni meso za eno uro v šibko raztopino hipermanganovega kislega kalija. Nato ga operi dobro v čisti vodi in duh po smoji izgine.

Hišna gobavost.

Bruseljski dnevnik «Construire» je nedavno načel vprašanje, ki mora živo zanimati stavbnike, podjetnike in posestnike. V Belgiji se je namreč ugotovilo, da se nekaterih stavb, novejših in starejših, prijemlje plesnoba, ki v kratkem pretvori pod, ogredje in prepaže v prah, oziroma gnilobo. Človek bi dejal: nekakšen prisad, ki se širi na vse strani kakor oljni madeži. Med prizadetimi je veliko razburjenje, zato ni čudo, če se je ankete o «hišni gobavosti» udeležilo toliko strokovnjakov. Dognali so krivca: ime mu je drvojedka (*merulius lacrymans* ali *vastator*). Njeno lepljivo, sivo ali rjavkasto podgobje je silno plodovito ter sega okoli sebe v globino in po površju. Dva francoska učenjaka, Henry in Beauverie, sta jo zlasti natanko popisala. Sovražnica ni nova, poznajo jo po vseh delih sveta. V Bratislavi na Nemškem so se baje sesule cele ulice zbog njenega delovanja, v Nancyju se je nedavno lotila dvajsetih hiš in povzročila brezkončne pravde. Imeniten primer njene kvarljivosti nam navaja kemik Boussingault: goba zajedavka je prej nego v enem letu požrla krasno leseno ladjo *Formidable*, opremljeno z 80 topovi! S to naglo nezgodo se dá primerjati razpad starinske ječe v Auncyju, uvrščene med zgodovinske spomenike. Tudi po slovenskih tleh divja ta nepridiprav: lahko bi vam navedel zglede iz Ljubljane (Rimska cesta), Ribnice itd.

Presenetljivo je to, da se ta sluzasta gliva omejuje na obdelan les. Prav redko jo zaslediš v prirodi na mrtvih

panjih in parobkih. Po tujih krajih je morda drugače, zato bi kazalo, dobro preiskati vsak eksotični gradbeni les. Spričo velike nevarnosti je treba pri stavbah zavreči sumljivo gradivo, les poprej dobro posušiti, ker vlaga je prvi pogoj za drvojedko. Med razkužili zoper glive imamo veliko izbiro: formol, lizol, klorno apno, javelovo vodo, ogljični tetraklorur itd. Tudi človeškemu zdravju navzočnost drvojedke ni prikladna. Zdravniki jo sumijo, da izziva razne patološke motnjave, kot mikroze ali boleznin na koži, na sopolih in prebavilih, v sluhovodu. Zato pazimo!

Kako si izmivajmo lase.

Dobro in prijetno sredstvo za izpiranje las je navadno brivno milo, ki ga ne moremo v ta namen dovolj priporočati že zaradi njegove lahke pene in dobrega učinka na kožo. Treba je samo paziti, da ga potem s čisto vodo zopet dobro izperemo iz las. Tudi je za večino las koristno, če uporabljamo za umivanje hladno ali pa celo mrzlo vodo, ker topla voda kožo slabi in preveč pospešuje maščobo.

Kako očistimo glavnik in krtače za lase.

Najbolje je, če snažimo glavnik in krtače za lase hkrati, in sicer tako, da denemo oboje v mlačno amonijakovo raztopino. Čez nekaj časa namažemo krtačo z milom, da se močno speni, potem pa vzamemo glavnik in ga drgnemo skozi ščetine, dokler ne spravimo iz obojega vse nesnage. Glavnik in krtačo izplaknemo potem v čisti vodi, na kar poveznemo krtačo s ščetinami navzdol, da se posuši.

Kako osnažimo usnjeno podlogo v klobuku.

Mastno usnjeno podlogo v klobuku očistimo najlaže s krpo, ki jo pomočimo v razredčeni salmijaki (tri žlice salmijaka na kozarec vode). Na ta način se dajo lepo osnažiti tudi mastni žepi in ovratniki pri suknjah.

Zanemarjen prehlad ima često najslabše posledice. Kot staro, preizkušeno sredstvo proti kašlju, prehladu dihalnih organov, hripavosti in zasluženju so znane skoro po vsem svetu **Kaiserjeve prsne karamele** in se dobijo sedaj v originalni kakovosti v lekarnah, drogerijah in kjer so vidni plakati. V lastnem interesu konzumentov je, da izrecno zahtevajo originalno kakovost (cena 5 Din za vrečico ali 12 Din za pločevinasto škatlo), ker se nahajajo v prometu ničeva ponarejanja, katera zdravju prej škodijo kot koristijo.

Pri nervozi in živčnih boleznih deluje «Planinka» zdravilni čaj neposredno na izvir bolezni s tem, da pomnožuje občo obnovo tkiva. Na ta način prejmejo živci več hrane in mrtvilo živcev se odstrani. «Planinka» zdravilni čaj pomaga izločujočim organom, krepi kri, srce in celotni organizem ter povzroči, da živci zopet pravilno delujejo.

Zahtevajte v lekarnah samo pravi «Planinka» zdravilni čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plombiranih paketih po 20 Din z napisom proizvajalca:

Lekarna Mr. L. BAHOVEC, Ljubljana.

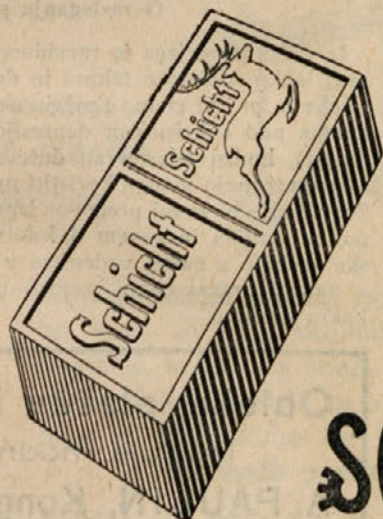
Splošno kreditno društvo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 13,

sprejema hranilne vloge in jih dobro obrestuje.

Daje posojila pod ugodnimi pogoji.

Lepa Dalmatinka

zeni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno blešča-
lo od snage. Ona
radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Sanje, razlaganje sanj in prerokovanje

in duševni ureditvi sanjajočega.

Da se takoj razumemo in da pomirim nezaupljivce, pribijam: nikdar nisem še nikomur razlagal sanj, niti za denar; in še nikdar nisem nikomur prerokoval bodočnosti iz potez na dlani ali iz kart ali zvezd. Vendarle pa ne mislim, da so sanje kar tako. Nasprotno, prav zaključki naših današnjih raziskovanj se — dasi v čistejši obliki — spet približujejo nazorom, ki so jih imeli že od nekdaj vsi narodi in v vseh dobah: da je mogoče sklepati iz sanj o telesni

Kako nastanejo sanje.

Če hočemo priti do bistva sanj, moramo pač poznati njih postanek in potek. Sanje nastanejo ali od zunanje, fizične draži ali od neposrednega duševnega udejstvovanja. Med spanjem je ta ali oni del telesa izpostavljen nenavadnemu vplivu (silnemu mrazu, neprikladni legi, močnemu puku, nenadni menjavi svetlobe in teme, pritisku prepolnega želodca itd.). Ta fizični (= naravni, telesni) vpliv pokrene fiziološki (= življenjskoopravilni) in obenem psihični (duševni) akt. Naša duša namreč odgovarja na draženja na ta način, da se nje fantazija združi s to dražjo (občutkom), ki prihaja iz telesa, v kakršnokoli predstavo, ki jo je vzela iz svoje velike zaloge spominov. To fantazirajoče delovanje duše se vrši po istih zakonih kakor v budnem stanju. Razlika je le v tem, da na delovanje duše v spanju ne vpliva zavest (volja). Zategadelj «nastopamo» v sanjah z govori, pogovori, deklamiranjem itd. vse bolj svobodno kakor da bedimo.

Vsi ti «stvari fantazije», ki jih vidimo v sanjah, pa nikdar ne predstavljajo kaj absolutno novega po svoji sestavi; vedno so vezani na spomine, ki jih ima duša dovolj na razpolago. V pojasnilo primer:

Zbodimo koga, ki spi, z iglo prav rahlo v peto. (Prej se moramo seveda prepričati, da ni nagle in hude jeze.) Vbod, fizični učinek, razdraži konice živcev (fiziologično) in vzbudi v možganih občutek bolečine (psihično). Duši pa se ne posreči priti do jasnega spoznanja vzroka kakor v budnem stanju, marveč si razlaga učinek z močmi svoje fantazije. Te moči pa so različne glede na starost, poklic itd. Zategadelj vzbuja isti učinek pri raznih speci- cih ljudeh različne sanjske predstave. Otroci bo morda mislil na miš, zoologu se bo zdelo, da ga je pičila kača, rudar si bo mislil, da mu je padel velik kamen na noge, železničar pa, da ga je povozil vlak. Držimo spečemu človeku rdečo luč tik pred očmi, pa bo sanjal o velikanskem požaru. Ljudje, ki imajo navado spati s prekrižanimi rokami na prsih, sanjajo pogosto, da jih njih nasprotnik ali kakršnokoli breme tlačí, ali pa se celo boje, da se bodo zadušili. Sploh izvirajo grozne sanje večinoma odtod, ker so dihalni organi ovirani v svojem delovanju. Tako se mi je na pr. nekoč sanjalo, da me bo avto zmečkal, a ko sem se ves poten prebudil, mi je ležal na prsih — moj stari maček in mirno predel.

Zunanji vzroki sanj so seveda lahko tudi prijetni in nam bude tudi temu primerne sanje. K tem zunanjim vplivom spadajo tudi vsi tisti vplivi, ki jih vzbudi ne-

normalno delovanje notranjih organov. Kdor na pr. leže s polnim želodcem v posteljo in leži na hrbtu, lahko z veliko verjetnostjo pričakuje težkih sanj. Zakaj pritisk težkega želodca moti normalno delovanje krvnega obtoka in živcev. Kakor je čudno, vendar je dokazano, da motnje notranjih organov povzročajo tudi prijetne sanje. K tem sanjam štejemo vse tiste sanjske avanture, pri katerih letamo, se lahko potapljammo ali plavamo. Take sanje so skoraj vselej v zvezi z večjimi ali manjšimi motnjami srčnega delovanja. Če se po takih sanjah prebudimo, nam žila naglo in slabo utriplje, znak motenj notranjih organov.

Iz vsega tega vidimo, da je popolnoma napačna vera, da je bojazen v spanju posledica sanj. Vzrok in učinek stav tem mnenju zamenjana. Težke, strahu polne sanje so vedno posledice kakršnekoli telesne ali duševne neudobnosti, in nikdar ne obratno.

A če ni med spanjem zunanjih fizikalčnih, sanj vzbujajočih razdraženj? Potem lahko duša sama iz svoje lastne moči tvori sanjske doživljaje, a tudi v tem primeru le v merilu in obsegu svojih že doživljenih predstav. Celo v najbolj zapletenih in divjih sanjah ne more duša oblikovati ničesar, česar si že ni poprej (bodisi posamezno ali skupno) prisvojila z svojo duševno last. Pač pa ima duša moč, da združi s svojo fantazijo posamezne predstave v nove podobe in oblike. Ta odvisnost duše do že doživljenih predstav priča, da iz vsakih sanj lahko brezpogojno sklepamo na duševno življenje sanjalca.

Te neposredno iz duše porojene sanje pa navzlic temu niso slučajne, samovoljne; tudi tu določajo gotovi vplivi (v tem primeru duševni vplivi) vsebino in obliko sanj. Vsak je gotovo že izkusil, da v sanjah radi nadaljujemo svoje delo tam, kjer smo prenehali, preden smo legli spat. Posebno se v sanjah radi ukvarjamo s predstavami in duševnimi vtisi, ki so nas nenavadno dolgo ali živo zaposlili: napet roman, nenavadno sporočilo, sreča ali nesreča itd. V tem primeru nadaljuje duša neposredno tam, kjer smo v budnem stanju prenehali. Vendar se pa duša v sanjah oprostí zaprek, ki jih ji stavimo v budnem stanju: vpliv naše volje, logike in naša trdna volja, da ostanemo pri stvari, in druge zapreke. In tako se duša — svobodno, brez vsakih ovir — pri oblikovanju sanj izgubi v nemogočnost in brezmejnost.

O razlaganju sanj.

Iz vsega gorenjega je razvidno, da po vrsti in vsebini sanj lahko sodimo o telesni in duševni sestavi sanjalca. Osebe n. pr., ki stalno sanjajo nemirne sanje, trpe brez dvoma pod kakršnokoli depresijo (= potrtnost, razdvojenost), bodisi telesno ali duševno. Zdravniku ali psihiatru utegnejo mnogo koristiti pri ustanovitvi diagnoze. Prav lahko bi znani pregovor izpremenili takole: «Povej mi, kaj sanjaš, in povem ti, kdo si!» Ta sorodnost sanjske vsebine z našim vedenjem v budnem stanju (zlasti z našimi npravstvenimi nazori) gre večkrat celo dalje kakor mislimo. (Konec prih.)

Obleke, plašče in kostume
izdeluje modni salon
A. PAULIN, Kongresni trg 5.

ZADRUŽNA BANKA v Ljubljani
Miklošičeva cesta šte. 13

v lastnem domu — vogal Pražakove ulice in Miklošičeve ceste

sprejema hranilne vloge in jih ugodno obrestuje,

izvršuje vse denarne posle:

daje posojila,

pošilja denar v inozemstvo,

prodaja in nakupuje devize, valute, efekte;

ima zelo ugodne zveze z Ameriko.

Priporoča se za vse gospodarske transakcije.

Nova „JUGOMETALIJA“

družba z o. z.

TOVARNA:
Kolodvorska ulica št 18.

LJUBLJANA

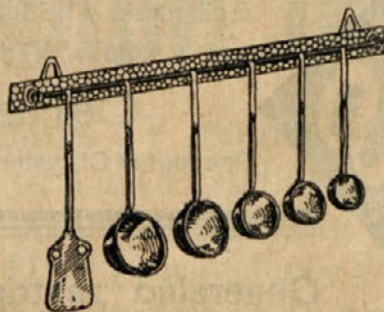
PRODAJALNA:
Miklošičeva cesta št. 13

palača Zadrुžne banke.

♦
Telefon 2729

Izdeluje vsakovrstne
pločevinaste izdelke

iz bakra, medenine
in drugih kovin.

♦
Priznано solidno
prvovrstno blago
pri zmernih cenah.

Najugodnejši nakup razne kuhinjske posode, servisov za kavo in čaj, kadilnih garnitur, svečnikov, vaz za cvetlice, kotlov za sneg, posod za premog in predpečnikov, železnih sank za otroke in odrasle, kotlov za pralnice in žganjekuho ter drugih **vsakovrstnih medenih in bakrenih predmetov lastnega izdelka.**

Oglejte si stalno izložbo lastnih izdelkov v prodajalni.

Neki angleški kmet je tožil soseda, da mu je ukradel lopato, in navedel pričo, ki ga je videla.

«Eh», odgovori toženec. «Privedem lahko dvajset prič, ki niso videle.»

Sodnik razsodi: «Dvajset prič pomeni več kakor ena. Toženec, prosti ste.»

*

Knjigoveznica H. ZUPAN, Ljubljana, Gradišče 10.

Vezava vsakovrstnih knjig
po najnižjih cenah.

Solidna in točna postrežba.

Naročite takoj vzorce in
SPREGLEDALI

boste, da je za nakup sukna, kamgarna in ševjota za moške obleke, volne, cefira, parhenta, kambrika, baržuna za ženske obleke, platna in vse manufakture najboljša in najcenejša veletrgovina

R. Stermecki, Celje 83, Slovenija

Nakupovanje za veletrgovino Stermecki se vrši izključno naravnost iz najboljših svetovnih tovarn; zaradi tega pride na prodaj samo dobro in solidno blago, in sicer po nižjih cenah kakor povsod drugod. — Naročila nad 500 Din poštne prosta, cenik z več tisoč slikami zastoj.

Študent: Gospod profesor, ali me boste kaznovali, tudi če nisem nič napravil?

Profesor: Nikakor ne.

Študent: Velja! Naloga nisem napravil.

*

Timur je bil v obraz zelo grd. Nekoč je videl v vodi svoj obraz in stopile so mu solze v oči.

«Gospod, zakaj plačeš?» ga je vprašal suženj. «Kaj naj rečemo šele mi, ki moramo dan za dnem gledati tvoj obraz.»

FIGOL

APOTEKA
DR. SEMELIČ
DUBROVNIK 2.

MNOGIM ŠE NI ZNANO,

da so bolečine v želodcu in črevesju, glavobol, nervoja, slabo spanje, slab tek in vnetje hemoroidov posledica slabe prebave, ki jo pa zanesljivo urejuje in popolnoma ozdravi znano odvajalno sredstvo FIGOL. Prepričali se boste tudi Vi, da Vam preizkušeno specialno zdravilo uredi prebavo in povrne ljubo zdravje. FIGOL razpošilja Dr. Semelič, lekarnar v Dubrovniku 2., po poštne povzetju z navodilom. Originalni zavitek z vsebino 3 steklenic Din 105.—
" " " " 8 " 245.—
" " " " 1 steklenice " 40.—
s poštne vred. Sleherni dan prejemanj mnogoštevilna zahvalna pisma o uspešnem delovanju FIGOLA

DeSoto

**Chryslerjev genij
je ustvaril novo vozilo.**

6cilindrski 10/55 KS, hidravlične zavore na vse 4 kolesa, hidravlični amortizerji.

Carter - zračnik

Product of Chrysler Corporation, Detroit U.S.A.

Generalno zastopstvo za Slovenijo:

Dolenc & Tönnies

avtomobilna prodajna družba z o. z.

Ljubljana, Dvořakova ul. 3 (Obnova).

Tel. int. 2762.

Tel. int. 2762.

Za ženske!

Za moške!

Za mlado!

Za staro!

Ako si želite v dolgočasnih zimskih dneh prijetnega razvedrila in krasne zabave

čitajte

grandiozni roman, ki ga je spisal sloviti in priljubljeni pisatelj **Z e v a c c o**

V krempljih inkvizicije

Ako romana „V krempljih inkvizicije“, ki je začel pravkar izhajati v „Jutru“, niste še začeli čitati, sporočite po dopisnici na naslov: Uprava „Jutra“ v Ljubljani, naj Vam pošlje nekaj števil **brezplačno na ogled**

Nikar ne zamudite izredno ugodne prilike!

Smešnice

Župnik je pripovedoval vaščanom v pridigi o čudežih Jezusa Kristusa. Pa se je zmotil in dejal: Jezus je nasitil 5000 ljudi s 5000 hlebci kruha.»

«To bi še jaz znal!» se je oglasil vaški krčmar, ki je veljal za silno pametnega v vasi.

Župnik ni nič rekel na to. Drugo nedeljo pa je hotel popraviti svojo zmoto in je spet govoril o čudežih. Zdaj pa je rekel: «Jezus je nasitil 5000 ljudi s petimi hlebci kruha.»

In zadovoljen se je obrnil proti krčmarju in ga vprašal:

«No, zdaj zini! Bi tudi to znal narediti?»

«E, tudi to ni nič težkega», je odgovoril mirno krčmar. «S hlebci, ki so mi ostali od prejšnje nedelje, bi tudi te nasitil!»

*

«Sijajno! Kako ti velikanski stroji letel!»

«No, no! Kaj pa je na tem? Moj stric je celo z vso tovarno zletel v zrak.»

*

V ljubljanski okolici je na nekem križpotu postavljena tabla z napisom: «Glavna cesta drži v Ljubljano. Pride se pa tudi po bližnjici na desno, a je treba pot dobro poznati. Kdor pa ne zna čitati, naj gre rajši po glavni cesti.»

*

Neka dama, soproga znamenitega matematika, ki je bila brez otrok, je razlagala nekemu občudovalcu nje-nega soproga, da ga smatra za največjega živečega računarja.

«Tega ne morem trditi», odgovori občudovalec. «Kajti konstatirati moram, da se na m n o ž i t e v ne razume.»

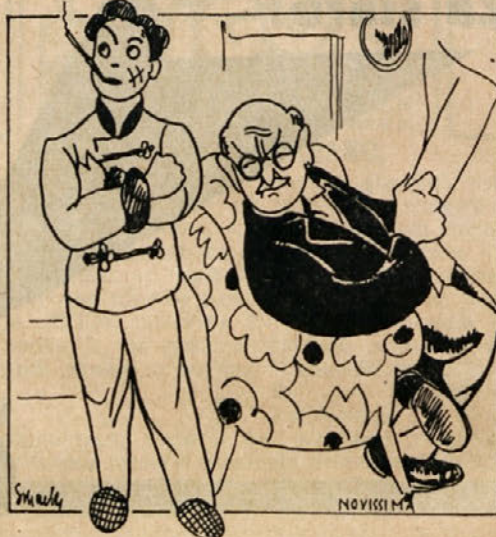
*

Hippel primerja ženski spol z vejico, moškega pa s piko. Pika pomeni, da je stavka konec, in vemo, kaj se je hotelo. Za vejico pa je treba še dalje čitati, preden stvar razumemo.

«Počakajte vsaj, da bo vaš sin malo pametnejši, preden ga oženite», je rekel nekdo svojemu sosedu.

«Kaj bi čakal! je odgovoril ta. «Če bom čakal, se mi sin ne bo nikdar oženil.»

*

«Ti si pa res prava lenoba! Tudi častihlepnosti nimaš nobene, da se še vedno ne prijaviš k izpitu. Le poglej sosedovega Toneta, ki je šel takrat ko ti na univerzo, ta je pa drugačen tič, že dvakrat je padel pri izpitu.»

*

«Kajne, ljubček moj, midva se poročiva iz gole ljubezni? Najin zakon ne bo zakon po pameti, kajne?»

«Ne», pritrди on, «o pameti ni govora.»

**Pokažite naši reviji
znancem in prijateljem!**